Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

25. april 2013*

»Fællesforetagender — kontrakter indgået med personalet — ansættelsesvilkår — forordning (EF) nr. 876/2002«

I sag C-89/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hof van Cassatie (Belgien) ved afgørelse af 30. januar 2012, indgået til Domstolen den 17. februar 2012, i sagen:

Rose Marie Bark

mod

Galileo Joint Undertaking, under likvidation,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, og dommerne J. Malenovský (refererende dommer), U. Lõhmus, M. Safjan og A. Prechal,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: kontorchef M.-A. Gaudissart,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 30. januar 2013,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Rose Marie Bark ved advocaat W. van Eeckhoutte

— Galileo Joint Undertaking, under likvidation, ved avocat P. Van Ommeslaghe

— Europa-Kommissionen ved J. Currall og W. Roels, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: nederlandsk.

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo, som er anført i bilaget til Rådets forordning (EF) nr. 876/2002 af 21. maj 2002 om oprettelse af fællesforetagendet Galileo (EFF L 138, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1943/2006 af 12. december 2006 (EUT L 367, s. 21, herefter »forordning nr. 876/2002«), og denne forordnings artikel 2.

2 Anmodningen er indgivet under en sag mellem Rose Marie Bark og Galileo Joint Undertaking (fællesforetagendet Galileo, herefter »Galileo«) vedrørende betaling af løntilgodehavender og feriepenge.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 876/2002

3 Artikel 1 i forordning nr. 876/2002 bestemmer:

»Til gennemførelse af udviklingsfasen af Galileo-programmet oprettes der indtil den 31. december 2006 et fællesforetagende i henhold til traktatens artikel 171.

Fællesforetagendets formål er at sikre enheden i forvaltningen og den finansielle kontrol med hensyn til projektet i forsknings-, udviklings- og demonstrationsfasen af Galileo-programmet og med henblik herpå tilvejebringe midlerne til dette program.

Fællesforetagendet anses som et internationalt organ som defineret i artikel 15, stk. 10, andet led, i direktiv 77/388/EØF og i artikel 23, stk. 1, andet led, i direktiv 92/12/EØF.

Fællesforetagendet har hjemsted i Bruxelles.«

4 Artikel 2 i forordning nr. 876/2002 bestemmer:

»Fællesforetagendets vedtægter, som er anført i bilaget, vedtages hermed.«

5 Artikel 11, stk. 2 og 4, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo bestemmer:

»2. Fællesforetagendets medarbejdere ansættes på midlertidige kontrakter, som bygger på den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber.

[...]

4. Bestyrelsen fastsætter de nødvendige gennemførelsesbestemmelser.«

Forordning (EF) nr. 219/2007

6 Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 219/2007 af 27. februar 2007 om oprettelse af et fællesforetagende til udvikling af en ny generation af det europæiske lufttrafikstyringssystem (SESAR) (EUT L 64, s. 1) bestemmer:

»Fællesforetagendets vedtægter, som er anført i bilaget, og som udgør en integrerende del af denne forordning, vedtages hermed.«

7 Artikel 8, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagende til udvikling af en ny generation af det europæiske lufttrafikstyringssystem (SESAR) bestemmer:

»Fællesforetagendets medarbejdere ansættes på tidsbegrænsede kontrakter, som bygger på ansættelsesvilkårene for de ansatte i De Europæiske Fællesskaber.«

Forordning (EF) nr. 71/2008

8 Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 71/2008 af 20. december 2007 om oprettelse af fællesforetagendet Clean Sky (EUT 2008 L 30, s. 1) bestemmer:

»Fællesforetagendet Clean Sky skal være et fællesskabsorgan med status som juridisk person. Det har i alle Fællesskabets medlemsstater den videst mulige rets- og handleevne, som disse staters lovgivning tillægger juridiske personer. Det kan navnlig erhverve og afhænde fast ejendom og løsøre og optræde som part i retssager.«

9 Forordningens artikel 7, stk. 1, bestemmer:

»Fællesforetagendet Clean Sky's personale og administrerende direktør er omfattet af vedtægten samt de regler, som Fællesskabernes institutioner sammen har vedtaget om anvendelsen af disse bestemmelser.«

Forordning (EF) nr. 72/2008

10 Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 72/2008 af 20. december 2007 om oprettelse af fællesforetagendet ENIAC (EUT 2008 L 30, s. 21) har følgende ordlyd:

»Fællesforetagendet ENIAC er et fællesskabsorgan og har status som juridisk person. Det har i hver af medlemsstaterne den mest vidtgående rets- og handleevne, som disse staters lovgivning tillægger juridiske personer. Det kan eksempelvis erhverve og afhænde fast ejendom og løsøre og optræde som part i retssager.«

11 Forordningens artikel 7, stk. 1, bestemmer:

»Fællesforetagendet ENIAC's personale og administrerende direktør er omfattet af vedtægten for tjenestemænd og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber samt de regler, som De Europæiske Fællesskabers institutioner sammen har vedtaget om anvendelsen af disse bestemmelser.«

Forordning (EF) nr. 73/2008

12 Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2008 af 20. december 2007 om oprettelse af et fællesforetagende med henblik på gennemførelse af det fælles teknologiinitiativ om innovative lægemidler (EUT 2008 L 30, s. 38) bestemmer:

»Fællesforetagendet [med henblik på gennemførelse af det fælles teknologiinitiativ om innovative lægemidler (herefter »fællesfortagende IMI«)] er et fællesskabsorgan og har status som juridisk person. I hver af EF-medlemsstaterne er det omfattet af den mest vidtgående rets- og handleevne, som disse staters lovgivning tillægger juridiske personer. Det kan eksempelvis erhverve og afhænde fast ejendom og løsøre og optræde som part i retssager.«

13 Artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 73/2008 har følgende ordlyd:

»Fællesforetagendet for IMI's personale og dets administrerende direktør er omfattet af vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne samt de regler, som De Europæiske Fællesskabers institutioner sammen har vedtaget om anvendelsen af disse bestemmelser.«

Forordning (EF) nr. 74/2008

14 Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 74/2007 af 20. december 2007 om oprettelse af fællesforetagendet Artemis til gennemførelse af det fælles teknologiinitiativ vedrørende indlejrede computersystemer (EUT 2008 L 30, s. 52) bestemmer:

»Fællesforetagendet Artemis er et fællesskabsorgan og har status som juridisk person. I hver enkelt EF-medlemsstat er det omfattet af den mest vidtgående rets- og handleevne, som disse staters lovgivning tillægger juridiske personer. Det kan eksempelvis erhverve og afhænde fast ejendom og løsøre og optræde som part i retssager.«

15 Artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 74/2008 har følgende ordlyd:

»Fællesforetagendet Artemis' personale og administrerende direktør er omfattet af vedtægten for tjenestemænd og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber samt de regler, som De Europæiske Fællesskabers institutioner sammen har vedtaget om anvendelsen af disse bestemmelser.«

Belgisk ret

16 I henhold til artikel 51 i lov af 5. december 1968 om kollektive overenskomster og paritetiske udvalg (*Moniteur belge* af 15.1.1969) er hjemmelshierarkiet for pligter i arbejdsforholdet mellem arbejdstagere og arbejdsgivere fastlagt på følgende måde:

»1. lovens præceptive bestemmelser

[...]

4. individuel skriftlig ansættelseskontrakt

[...]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

17 Rose Marie Bark tiltrådte stillingen som direktionssekretær ved Galileo den 1. september 2003 for en tidsbegrænset periode frem til den 31. maj 2006.

18 Rose Marie Barks bruttoårsløn var i ansættelseskontrakten fastsat til 53 719,12 EUR. Den 1. marts 2004 fik hun en lønforhøjelse på 5% som anerkendelse af hendes udførelse af arbejdet.

19 Rose Marie Bark klagede den 23. august 2004 over den løntabel, der blev anvendt på hende, for så vidt som den ikke var i overensstemmelse med lønklasserne for Fællesskabets ansatte.

20 I sit svar på Rose Marie Barks klage henviste Galileos direktør til de gældende belgiske lovbestemmelser og den mellem parterne aftalte løn i ansættelseskontraktens artikel 7. I sit svar anførte direktøren endvidere, at i henhold til fællesskabslovgivningen var Galileo ikke forpligtet til at anvende den lønordning, der gælder for De Europæiske Fællesskabers tjenestemænd, idet vedtægterne for fællesforetagendet Galileo blot foreskriver, at ansættelsesvilkårene bygger på den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber.

21 Den 4. november 2004 blev der undertegnet et tillæg til Rose Marie Barks ansættelseskontrakt, hvorefter hun fik titlen som »executive assistant«, og hendes årsløn blev fastsat til 70 176,30 EUR fra den 1. november 2004.

22 Den 28. januar 2005 klagede Rose Marie Bark på ny over den løntabel, der blev anvendt på hendes stilling.

23 Galileo afviste den 16. februar 2005 Rose Marie Barks klage under henvisning til undertegnelsen af den oprindelige ansættelseskontrakt af 26. august 2003 og af tillægget, der fandt virkning fra den 1. november 2004, og hvorved Rose Marie Bark udtrykkeligt havde godkendt lønnen.

24 Den 14. marts 2006 undertegnede parterne i hovedsagen et nyt tillæg til den ansættelseskontrakt, hvorved kontraktens varighed blev forlænget til den 31. december 2006. Alle andre bestemmelser og kontraktmæssige vilkår fandt fortsat anvendelse.

25 Den 20. december 2006 klagede Rose Marie Bark atter over den løntabel, der blev anvendt på hende. Ved skrivelse af 9. januar 2007 afviste Galileo hendes klage med henvisning til sit forrige svar.

26 Da parterne ikke kunne blive enige, anlagde Rose Marie Bark den 28. december 2007 sag mod Galileo ved Arbeidsrechtbank te Brussel med påstand om betaling af løntilgodehavender og feriepenge i forbindelse hermed.

27 Ved dom af 12. februar 2009 antog Arbeidsrechtbank te Brussel Rose Marie Barks søgsmål til realitetsbehandling, men erklærede det for ubegrundet med henvisning til de bestemmelser om lønnen, der var indeholdt i den ansættelseskontrakt, der er indgået mellem parterne og i tillægget hertil, og med henvisning til, at artikel 11 i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo ikke indebærer nogen forpligtelse til at anvende de samme lønvilkår, som gælder for de ansatte ved EU's øvrige institutioner.

28 Rose Marie Bark appellerede denne dom.

29 Ved dom af 23. april 2010 stadfæstede Arbeidshof te Brussel førsteinstansens afgørelse.

30 Rose Marie Bark iværksatte kassationsappel af denne dom.

31 Hof van Cassatie har under disse omstændigheder besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo, der er indeholdt i bilaget til [forordning nr. 876/2002], sammenholdt med denne forordnings artikel 2, fortolkes således, at den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber, og især de heri indeholdte lønvilkår, finder anvendelse på medarbejderne ved fællesforetagendet Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter?«

Om det præjudicielle spørgsmål

32 Med det præjudicielle spørgsmål spørger den forelæggende ret nærmere bestemt, om artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo skal fortolkes således, at den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber, og især de heri indeholdte lønvilkår, finder anvendelse på medarbejderne ved Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter.

33 I henhold til artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo skal dets medarbejdere »ansættes på midlertidige kontrakter, som bygger på den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber«.

34 Det skal imidlertid indledningsvis bemærkes, at der findes en vis uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner af denne bestemmelse for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt ordningen finder anvendelse på medarbejderne ved Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter. Mens navnlig den franske og italienske (»si ispira«) version anvender udtrykket »lader sig inspirere af«, anvendes udtrykket »som bygger på« i den spanske (»basado en«), tjekkiske (»vychází z«), polske (»oparte na«), engelske (»based on«) eller nederlandske (»opgesteld op basis van«) version. I den tyske version anvendes udtrykket »ifølge« (»gemäß«).

35 Rose Marie Bark er med henvisning til bl.a. den tyske version af den opfattelse, at denne bestemmelse foreskriver, at den »ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber«, og især de heri indeholdte lønvilkår, finder anvendelse på medarbejderne ved Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter.

36 Ifølge fast retspraksis kan den formulering, der er anvendt i en af sprogversionerne af en EU-retlig bestemmelse, ikke alene tjene som grundlag for bestemmelsens fortolkning eller i denne henseende tillægges større betydning end de øvrige sprogversioner. Dette ville nemlig være i strid med kravet om en ensartet anvendelse af EU-retten (jf. dom af 12.11.1998, sag C-149/97, Institute of the Motor Industry, Sml. I, s. 7053, præmis 16, og af 3.4.2008, sag C-187/07, Endendijk, Sml. I, s. 2115, præmis 23).

37 Der bør derfor fastlægges en ensartet fortolkning af artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo, i forbindelse med hvilken der tages hensyn til samtlige sprogversioner af denne bestemmelse.

38 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at til trods for forskellene mellem de anførte forskellige sprogversioner er der ikke nogen af dem, der anvender udtrykket »finder anvendelse«. De anvender et mindre præcist udtryk, som giver indtryk af, at der foreligger en indirekte forbindelse mellem på den ene side statutten for Galileos medarbejdere og på anden side »den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber«.

39 Det følger heraf, at fællesskabslovgiver har haft til hensigt at undgå, at »den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber«, skal finde umiddelbar anvendelse på medarbejdere ved Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter. De forskellige sprogversioner peger i retning af, at fællesskabslovgiver har haft til hensigt at give Galileo et råderum, eftersom ordningen skal anvendes af fællesskabsforetagendet som en indirekte kilde.

40 Desuden skal den omhandlede bestemmelse i tilfælde af forskel mellem sprogversioner af en EU-retlig tekst i EU-retten fortolkes ud fra konteksten og formålet med det regelsæt, hvori den udgør et element (jf. i denne retning dom af 26.4.2012, sag C-510/10, DR og TV2 Danmark, præmis 45).

41 Det skal derfor efterprøves, om analysen af bestemmelsens kontekst og dens formål understøtter den fortolkning, der er foretaget i denne doms præmis 39.

42 Som Europa-Kommissionen imidlertid har fremhævet under retsmødet, og som det fremgår af begrundelsen for forslaget til Rådets forordning om oprettelse af fællesforetagendet Galileo (EFT 2001 C 270 E, s. 119), vurderede man ved oprettelsen af Galileo, at et fællesforetagende skulle have en fleksibel struktur og derfor ikke kunne anses for et fællesskabsorgan.

43 Under retsmødet har Kommissionen desuden gjort gældende, at det ved oprettelsen af Galileo var en stor udfordring at håndtere de retlige følger af anvendelsen af privat kapital i dette fællesforetagende. Hvad navnlig angår vedtægterne for Galileos medarbejdere opstod spørgsmålet bl.a., om det var muligt på forhånd at pålægge en privat enhed med status som juridisk person, der er særskilt i forhold til De Europæiske Fællesskaber, og som bidrager til finansieringen af et fællesforetagende som Galileo, en forpligtelse til at underkaste sig den »ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber«.

44 Som svar på disse ømtålelige spørgsmål og for at opfylde behovet for fleksibilitet gav fællesskabslovgiver Galileo en betydelig selvbestemmelse, som gjorde det muligt for Galileo selv at fastætte den ordning, som skulle gælde for dets medarbejdere, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter under hensyntagen til den »ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber«.

45 Som det ligeledes fremgår af forslaget til Rådets forordning om ændring af forordning nr. 219/2007 [KOM(2008) 483 endelig], anlagde EU-institutionerne med indledningen af det syvende rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling for årene 2007-2013 en ny strategi for oprettelsen af fællesforetagender, der er karakteriseret ved, at sådanne foretagender skal anses for et »unionsorgan«, som nyder Unionens privilegier og immuniteter. Som følge heraf finder vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union og ansættelsesvilkårene for Den Europæiske Unionens øvrige ansatte anvendelse på disse organers medarbejdere, og protokollen vedrørende Den Europæiske Unions privilegier og immuniteter finder anvendelse på disse organer såvel som deres medarbejdere. Det skal imidlertid bemærkes, at denne nye strategi, som bl.a. er anvendt i forbindelse med forordningerne om fællesforetagenderne Clean Sky, ENIAC, IMI og Artemis, hvori det udtrykkeligt er angivet, at disse fællesskabsorganers personale er »omfattet« af tjenestemandsvedtægten og ansættelsesvilkårene for De Europæiske Fællesskabers øvrige ansatte, under alle omstændigheder først blev vedtaget i 2007, dvs. efter likvidationen af Galileos aktiviteter.

46 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares med, at artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo skal fortolkes således, at den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber, og især de heri indeholdte lønvilkår, ikke finder anvendelse på medarbejdere ved Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter.

Sagens omkostninger

47 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 11, stk. 2, i vedtægterne for fællesforetagendet Galileo, som er anført i bilaget til Rådets forordning (EF) nr. 876/2002 af 21. maj 2002 om oprettelse af fællesforetagendet Galileo, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1943/2006 af 12. december 2006, skal fortolkes således, at den ordning, der gælder for de øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber, og især de heri indeholdte lønvilkår, ikke finder anvendelse på medarbejderne ved fællesforetagendet Galileo, der er ansat i henhold til midlertidige kontrakter.

Underskrifter